

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 16.

V Ljubljani, 19. malega travna 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloga poleg poštnine 6 K.

Kozjansko-šmarski-rogaški volilni okraj.

Dan 14. majnik ima odločiti, naj li zmaga zopet terorizem klerikalne-lažikmetiške Koroščeve klike, ali pa svobodna volja neodvisnih volilcev. — Ves klerikalni aparat nasilno deluje. — Misijoni, izpovednice, prižnice, javni in zaupni shodi, očitne in skrivne agitacije — vse to in še marsikaj skritega nervozno deluje — za svobodne volitve! — Korošec sam s svojimi zvestimi trabanti že osrečuje naše še tako neznatne kotičke, laže in bega roti in prosi za božjo voljo volilce, naj volijo njega in nikogar drugega, sicer kmet propade, vera bo uničena. Zavladalo bo mnogoženstvo, če njega ne bo v parlamentu; svet postane prava Sodoma in Gomora. Za nameček pa trosi med nerazsodne ljudi laži, da hoče liberalno učiteljstvo križe pometati iz šol, da hoče lenuhariti in briljantno živeti. (Vide Rajhenburg. Kozje, Šmarje, Tinsko itd. U bogi kaplančki imajo le po 400—600 K plače, a nenasični učitelji po 3000—4000 K itd.)

Torej mož, ki dannadan ostudno napada v svojem časopisju, v „Slov. Gospodarju“ in „Našem Domu“ učiteljstvo; mož, ki s prozornim namenom jemlje našemu stanu prepotrebni ugled in tako neti sovraštvo med šolo in domom — ta človek, ki ni nikjer drugod imel upanja do zmage, ker je s svojim nadutim despotizmom in s svojo ošabno nespravljalivostjo postal celo med somišljeniki nepriljubljen, kandidira sedaj v našem, po mnenju črne klike najbolj varnem volilnem okraju.

Dragi kolegi in koleginja! Ni ga pri nas na Štajerskem strupenejšega sovražnika novodobnega učiteljstva in naše šole nego je ta ošabni rimski doktor. — Kdor ne veruje, naj prelista par številke njegovih glasil in naj sliši le en njegov govor. — Tudi v vaših rokah je sedaj njegova usoda! Minuli so časi, ko je učiteljstvo moralo ponižno poljubljati bič, s katerim je bilo šibano; zato vsi pogumno na krov! Tudi mi živimo med narodom in naše delo nam je rodilo zvestih prijateljev. — Razkrinkajmo jim te pobeljene grobove, pokažimo notranjo gnulobo in notranji smrad, ki ga zakrivajo s sladkimi obljubami, in spoznali bodo grabežljive volkove v ovčjih oblačilih. — Delajmo vsak v svojem kraju, združimo se vsi z neodvisnimi volilci in volimo na vsi črti neodvisnega kandidata, ki ga priporoča vrta naša narodna stranka in uspeh ne izostane!

Sploh naj bi tudi naša „Zveza“ v Celju storila v tem smislu potrebne korake in pravočasno doposlala vsem učiteljskim društvom primerne oklice, zakaj: Zora puca — bit' će dana!

Krivoverski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva!

II.

„Slovenec“, št. 53: „Za kravji smeh“. Učitelj Črnagoj je pri liberalnem zaupnem shodu izjavil, da so učitelji v ogromni večini v taboru narodnonapredne stranke. Liberalni shod je sprejel v program ločitev cerkve od države in svobodno šolo. V izvrševalnem odboru liberalne stranke sedi voditelj učiteljstva Luka Jelenc. To je dokaz, da so člani njegove organizacije res pristaši liberalne stranke. Z dežele dobivamo poročilo, da se učitelji marsikje tudi obnašajo tako, kakor je treba po liberalnem programu. „Domoljub“ je parkrat okreal liberalstvo ljudskih učiteljev in zdaj kriče, da slovenskemu učiteljstvu sistematično jemlje čast ter izpodkopuje ugled in veljavo med ljudstvom. To beremo v zadnjem „Učit. Tovarišu“ zvezano s pozivom, naj učitelji pobijajo kandidature dr. Žitnika, ki je podpisan kot urednik „Domoljuba“. To je tako otročje, tako nepopisno neumno da bi se temu po pravici res smejale krave. Ali je liberalstvo ali protiljudsko rovanje ves bistven del pedagogike in učiteljstva sploh? Ali je kdo res tako prismojen, da misli, da se bo S. L. S. po svojih poslancih in po svojih glasilih ustavila v svojem boju proti liberalcem pri učiteljih? Še na misel nam ne pride, da bi liberalnim učiteljem dokazovali, da je edina S. L. S. v resnici vnetja za šolo in učiteljstvo in da bo porabila vsa sredstva, da nihče ne bo več istovetil liberalstva z učiteljskim stanom. Pa proti dr. Žitniku! Pri zaupnem shodu je ravno njegovo kandidature toplo priporočal vrli, priljubljeni, za svoj stan in za ljudstvo vneti nadučitelj Ravnihar. Prosimo, naj se nam vsaka agitacija liberalnih učiteljev od poysod vestno sporoči. Spravili bomo to gradivo in se držali tudi mi načela: Kakor nam posojajo, tako vračamo.“

To je odkrito povedano, ne pa po babje kakor v „Domoljubu“. Vendar ni proti našemu izzivanju o krivoverstvu tukaj omenjena niti ena besedica. Huj, to peče! Odgovoriti hočemo stvarno po vrsti. Nadučitelj Črnagoj je res na zaupnem shodu izjavil, da je ogromna večina učiteljstva narodnonapredna. To je tudi resnica. Mar naj bo klerikalna, ko ga klerikalizem že od pamtiveka neprestano blati, psuje, obrekuje, mu jemlje čast in poštenje med narodom? Klerikalizem je bil, je in bo vedno najzagrizenejši sovražnik učiteljstva in šole, in sedaj se čudi ter oznanja kot novost, da je napaden! On je bil vedno naš odkrit sovražnik in nasprotnik, tako mora biti tudi učiteljstvo njemu nasproti. Mar naj poljublja palico, s katero nas vedno tepe? Mar naj mu

bo za neprestano obrekovanje še hvaležno? Res da nas uči vera: odpusti svojemu bližnjemu, kolikorkrat te razžali, stori mu dobro za hudo! To lahko stori vsakdo od nas pri navadnih ljudeh, a pri klerikalizmu, ki si prisvaja oblast učeče cerkve, ki sam tako lepo uči, dela pa ravno nasprotno, ne moremo upoštevati tega nauka, ker nam zgledi klerikalizma kažejo, da je to sicer lep morališki nauk, v praksi se ga pa ni treba držati. Če ima on Kristusovo moralo za bagatelo, da se nikdar ne ravna po nji, kaže s tem veró v praksi v drugi luči kakor v teoriji. Tako se širi po klerikalizmu samem kriva vera.

Liberalni shod je sprejel v program ločitev cerkve od države in svobodno šolo. To je tudi res. Prosimo pojasnila, ali je to cerkvena dogma, da mora država vzdrževati duhovščino ter ščititi verska načela? Ako ni, zakaj potem takšen krik in nasprotstvo, mar ne največ zaradi eksistence klerikalizma — zaradi trebuha in denarja? Iz Francije je prišla svoboda, tlačanstvo je pri nas minilo za vselej, tam se je tudi v novjšem času ločila cerkev od države, vključ v velikemu nasprotstvu klerikalizma. Ako se to obnese dobro, se bo uvedlo tudi drugod polagoma, če bo to klerikalizmu ljubo ali ne.

Učiteljstvo je ugovarjalo tej točki iz več vzrokov, a bilo je preglašeno. Isto velja glede svobodne šole. Učiteljstvo se drži sedanjih šolskih zakonov, ki jamčijo učiteljstvu svobodo v šoli pri pouku. Če pride kdaj do take šole, bo kriv klerikalizem sam, ker neprestano dreza, hoče biti v šoli absoluten gospodar, preganja, denuncira, obrekuje in sovraži učiteljstvo neprestano in sistematiško, zato vedno bolj zori vprašanje o svobodni šoli. Kdor išče, ta najde. Krivoverski klerikalizem se ne drži verskih načel, hoče biti povsod absoluten gospodar, zapovednik in vodnik za svoj trebuh in žep, zato sili čedalje bolj na dan vprašanje ločitve cerkve od države in svobodne šole. Vendar prepušča učiteljstvo oboje v izvršitev tistim, ki čutijo v sebi moč in veljavo. Ti dve točki sta mu posebno pri srcu, da lažje obrekuje. Po cerkvah in političkih shodih vpije in razsaja proti brezvercem, kakor bi bila to verska resnica, da mora država vzdrževati duhovščino ter imeti na večne čase pravico nad šolo in šolsko odgojo.

To so zopet krivi pojmi, ki jih širi naš klerikalizem med našim narodom. Kaj bi se zgodilo, ako bi učitelji enkrat zahtevali, da hočejo imeti nadvlado nad cerkvenim imetjem? Huj, to bi bilo zmerjanja in ostudne polemike! Učiteljstvo mora biti

zadovoljno, da je šola ločena od države, ubogo ljudstvo mora nositi vsa bremena, država samo zapoveduje, o prispevkih za šolo in učiteljstvo noče slišati ničesar.

S klerikalizmom je pa drugače. Njega vzdržuje ljudstvo in država. Edino on ima še v rabi bero iz tlačanske dobe, noče ničesar slišati, da bi se odpravila, ker ta več nese kot regulirana plača. Kar nedostaja, prispeva država, da je duhovščina stanu primerno plačana. Tega ji nikdo ne zavida, oni so ljudje kot mi, imeti morajo toraj eksistenčne dohodke. Ker so sami siti, mislijo, da se tako dobro godi tudi drugim. Dobili so ljudstvo na svojo stran, zato se čutijo začasno dovolj močni, zavirati šolstvo in kratiti na katoliški podlagi krvavo zaslužen plačo učiteljstvu. Niti vinarja ne brezverskemu našemu učiteljstvu, pohujšuje ljudstvo in hoče vreči Boga iz šole!

To je laž našega klerikalizma. Dokazuj tem hinavcem kolikor hočeš, da to ni res, če si še tako veren priden in pošten, si v njegovih očeh Antikrist, ako ne trobiš v njegov politički rog. Ali je mogoča sprava in mir s takimi ljudmi? Ali je mogoče učitelju kot odgojitelju, ki mora biti sam kremenit značaj, da bi se vdal in pokoril takšnim gorostasnim krivicam, nazorom, lažem in zlorabi vere? Kdo je kriv, da se zaradi takega postopanja čedalje bolj razburjajo duhovi, da se že med preprostim ljudstvom širijo počasi in zanesljivo klerikalizmu sovražni in nasprotni elementi? Pri tem trpi največ vera, ki jo izpodkopuje klerikalizem sam. (Dalje.)

Glas z Goriškega.

1. V obrambo učiteljstva goriškega okraja odgovarja podpisani odbor gosp. dopisniku tretjega dopisa iz Goriške v „Tovarišu“ z dne 15. marca t. l. sledeče:

Nihče ne trdi, da ni izreklo goriško učiteljstvo na shodu 7. marca, da bi ne moglo izdajati političkega lista, a pribito je tudi, da se je izreklo učiteljstvo proti temu, da bi se tak izdajal že sedaj. Nikar naj ne misli črnogledi gospod dopisnik, da je učiteljstvo preprečilo izdajanje političkega lista iz nevoščljivosti, ampak res je le, da se je zgodilo zato, ker zna učiteljstvo trezno misliti in ga ni nikakor volja preobračati kozolcev. Gospod dopisnik očita učiteljstvu goriške okolice, da bega ostalo učiteljstvo — sancta simplicitas — kdo pa bega? Gospod dopisnik, prisposodi se Vas lahko onemu, ki je vpil: „Lovite ga!“

Moji napor, uspehi in neuspehi.

Spisal Ivan Lapajne.

(Dalje.)

Ko je začelo v Krškem intenzivno delovati „Pedagoško društvo“, ki je bilo v prvi vrsti književno društvo, se je posebno odlikoval g. Franc Gabršek kot slovenski pedagoški pisatelj in izdal „Vzgojeslovje“, „Ukoslovje“, „Modroslovje“ itd. Kar nas je bilo takrat učiteljev v Krškem, smo imeli posebno veselje s spisovanjem „Pedagoških letnikov“ tega društva. V njih je meni pripadala naloga, slikati vsako leto pregled slovenskega šolstva, kako je napredovalo ali nazadovalo vsako leto v enem ali drugem oziru. Statistični pregled slovenskega šolstva je bil vedno moj „konjiček“, ki sem ga rad jahal. Komaj sem bil učitelj prvo leto (1870), sem že nabiral material, da sem sestavil pregled kranjskega ljudskega šolstva in ga priobčil v drobni knjižici. Pozneje sem priobčil v svojem listu, v „Tovarišu“ in v političkih listih večkrat enake statistike o slovenskem šolstvu sploh, primerjajoč ga s šolstvom drugih narodnosti. Tak material smo potrebovali na raznih shodih slovenskega

učiteljskega društva, na katerih smo se potegovali za izboljšanje učiteljskega gmotnega stanja in za pospeševanje ljudskega šolstva sploh.

Da mora šola gledati, da ostane v zvezi z domačo hišo, o tem smo bili učitelji prepričani že pred leti, kakor so dandanes tisti vrli tovariši v Ljubljani, ki izdajajo „Domače ognjišče“. Vrli Andrej Preprotnik je že urejeval v tem duhu „Učiteljskega Tovariša“ in tudi spisoval, kakor mi je pravil, knjigo o domači vzgoji za družbo sv. Mohorja. Če je ta rokopis prišel v roke te družbe ali ne, ne vem; da pa ni zagledal belega dne, to vé vsak. Tudi jaz sem vedno deloval na to, da sem iskal sredstva, ki so vezala šolo z domom. Taka sredstva so bila konecletna šolska poročila. Za ta tiskana šolska poročila se zanimajo starši, če bi tudi v njih ne bilo drugega kakor imena njihovih ljubljencev. Če pa obsezajo ta poročila še zanimive spise, imajo za starše in otroke večjo vrednost. Zato sem skrbel kot šolski voditelj v Ljutomeru in v Krškem, da sem izdal v teku 35 let kakih 30 šolskih poročil, ki so bila več ali manj obsežna in več ali manj zanimiva. Posebno ugajajo pri takih konecletnih poročilih krajepisne, t. j. zemljepisne in zgodov. črtice domačega

Domišljava in neresnična je tudi trditev gospoda dopisnika, da so se izrazili učitelji goriške okolice, da bi ne volili učitelja iz ajdovskega okraja, ako bi kandidiral v kako važno korporacijo. Takega kot ste Vi, gospod dopisnik, bi gotovo ne volili, pač pa vsakega drugega tovariša!

2. Gospodu dopisniku: „Še enkrat zborovanje goriškega učiteljstva“ v 12. številu „Tovariša“ kličemo: „Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujčevi peti.“ Kako in s kakšno pravico obsojate, gospod dopisnik, goriško učiteljstvo slovenskih okrajev na Goriškem, da ni zrelo in porabno za pričetek delovanja na stanovsko-gospodarskem in združnem polju? Mogoče iz tega, ker Vam ni hotelo na limanice? Ali mogoče zato, ker je moško in odločno nastopilo proti samooblastnemu teroriziranju sklicatelja shoda in preprečilo nadaljno zborovanje, ko se je odstranilo, kar imenujete Vi brezobzirno in žaljivo postopanje.

Predsednik dež. učit. društva in starejši (!) zastopnik učiteljstva v c. kr. šolskem svetu za goriško okolico se ne le odvezuje dolžnosti sklicevati in voditi učiteljske shode, ampak mu učiteljstvo odločno prepoveduje samovlastno nastopanje v tako važnih zadevah — na račun slovenskega učiteljstva goriške dežele.

Čudom se čudimo, da ni gospodu dopisniku znano, da je učiteljstvo na Goriškem eminentno organizovano v okrajnem in deželnem društvu ter častno zastopano v dični „Zavezi“ in na vsem stanovsko-gospodarskem in združnem polju.

Odbor učiteljskega društva za goriški okraj.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo v soboto, dne 13. t. m., ob 1½2. uri popoldne v deklški ljudski šoli v Rudolfovem. Zborovanja z občnim zborom se je udeležilo malone vse učiteljstvo tega okraja. Da se učiteljstvo ni ustrašilo dolge poti, stroškov in vednega slabega vremena, je bilo gotovo vzrok predavanje gosp. prof. Frana Suherja o risanju na ljudski šoli, kateri se je radovoljno odzval povabilu ter prišel med nas.

Gospod predsednik odpravi zborovanje, pozdravi navzoče učiteljstvo, zbrano v tako častnem številu, predstavi gospoda profesorja ter mu da besedo. — Gospod profesor pravi, da se je z veseljem napotil v oni del Kranjske dežele, kjer sta se rodila slavna pisatelja Levstik in Stritar, kjer je vsetransko deloval na polju narodne prosvete pisatelj „bajk in povesti o Gorjancih“,

kraja. — Take črtice sem objavil o Idriji, Ljutomeru in o Krškem.

Med hrvaškimi pesniki je znamenit poleg drugih tudi Trnski. Ta je objavil nekako že pred 40 leti v prozi povest „Učitelj Dobrašin“. V tej povesti je slikal plodonosno delovanje hrvaškega učitelja na kmetih; to povest sem bil že pred 30 leti na kratko prikrojil za slovenske razmere in jo namenil družbi sv. Mohorja, ker sem z njo nameraval vplivati na starše, da bi bili naklonjeni šoli in učiteljem. Povest od družbe ni bila sprejeta. Zaraditega sem jo bil priobčil v svojem listu in preskrbel potem še tisoč ponatisikov, ki so romali večinoma brezplačno med hvaležne ljutomerske kmete. Do družbe sv. Mohorja sem imel vedno tisto naklonjenost, ki jo ima še dandanes do nje ves izobraženi in neizobraženi slovenski svet. Zato sem ji naklonil še dva večja spisa: neko popularno razlaganje kemije in „Slovenski obrtnik“.

Od teh spisov žalibog ni nobeden zagledal belega dne. Spis o kemiji je bil posnet po nemškem originalu Bernsteinovem, ki je imel že takrat preveč zastarele znanstvene nazore o kemiji; zakaj znano je, da je ta stroka znanstva z elektriko vred

J. Trdina, ter preide k predavanju. Govoril je najprej o teoriji ter prišel v lepem prehodu iz teorije v prakso. Predavanje je bilo vseskozi zanimivo in dovršeno. Učiteljstvo je z zanimanjem sledilo predavanju, katerega je gospod profesor oživil s slikami in risbami učencev in učenek deške in deklške c. kr. vadnice ter šole pri sv. Jakobu v Ljubljani. Podal nam je tudi načrt za posamezne razrede in oddelke ter pokazal kako se preide od stopnje do stopnje, od lažjega k težjemu ter k perspektivi. Končno odgovori gospod profesor še na nekatera vprašanja, nakar se mu gospod predsednik v imenu učiteljstva zahvali za trud.

Nato se je nadaljeval občni zbor. Gospod predsednik poroča o društvenem delovanju v tekočem letu. Blagajnica izkazuje prebitke. Občni zbor sklene pristopiti z enim deležem k učiteljski tiskarni.

Kot delegati k zborovanju „Zaveze“ so se oglasili gospodje: nadučitelj Martin Matko in Fran Dular, Vode Anton, gdč. Avrelija Vrezec in gdč. Hermina Bukovic.

Nato se voli nov odbor. Predsednikom je izvoljen gospod nadučitelj Martin Matko.

Na koncu zborovanja se zahvali gosp. M. Matko dose-danjemu predsedniku c. kr. okr. šol. nadzorniku Josipu Turku za uspešno delovanje, pod katerim se je društvo zopet oživelilo in lepo čvrsto deluje.

Na snidenje pri prihodnjem zborovanju dne 6. junija v Mirni peči.

Pedagoško društvo v Krškem je priredilo dne 11. t. m. v prostorih krške meščanske šole zborovanje, ki se ga je, dasi je deževalo, udeležilo do 40 oseb, zlasti učiteljic. Gospod predsednik, strokovni učitelj K. Humek, je otvoril zborovanje pojasnil skioptikon ter uporabo in pomen tega učila za šolo in ljudska predavanja. Gosp. c. kr. okraj. šol. nadzornik L. Stiasny je opozoril, koliko se stori v Ameriki in na Francoskem za nadaljno izobrazbo ljudstva. Z veseljem je konstatiral, da se je tudi kranjsko učiteljstvo, zlasti ono krškega in litijskega okraja, posvetilo tej velevažni nalogi. V krškem in litijemskem okraju se je v zadnjih dveh mesecih priredilo šest roditeljskih večerov s poljudnoznanstvenimi predavanji. Za jesen se pripravlja še 20 predavanj. Diapozitive za ta predavanja bosta preskrbeli okraj. učit. knjižnici krškega in litijskega okraja. Diapozitive in spisana predavanja bo shranjeval in izposojeval šolam omenjenih dveh okrajev odbor okraj. učit. knjižnice v Krškem. Gospod nadzornik je končal svoje poročilo s pozivom, naj učiteljstvo s prirejanjem roditeljskih večerov sodeluje pri izobraževanju ljudstva in pospešuje stik šole z domom. Gospod strokovni učitelj Humek je nato predaval o zgodovini umetnosti, in sicer o stavbarstvu. (O slikarstvu in kiparstvu bo predaval pozneje.) Svoje poročilo je pojasnjeval z več kot petdesetimi skioptičnimi slikami. Zbrano učiteljstvo je z vidnim zanimanjem sledilo predavanju.

najbolj napredovala v preteklem stoletju. — Družba sv. Mohorja je za slovenske kmetovalce izdala že nebroj pouka za slovenske obrtnike pa žalibog še skoro nič.

Ker se je pa začelo z uvedbo obrtnega zakona leta 1883. živahno življenje med obrtniki, ko so se uvedli, oziroma na novo oživeli stari rokodelski cehi (zadrage), sem si štel nekako v domoljubno dolžnost, da sem premišljeval vprašanje obrtništva, njega zgodovino, njegove težnje itd. Nabral sem raznovrstnega gradiva in ga izkušal zvezati v nekako celoto, ki pa družbi sv. Mohorja zopet ni ugajala; vrla družba je mislila, da bi morala biti knjiga spisana od posebnega strokovnjaka in biti ilustrovan.

Takrat pa to na Slovenskem ni bilo mogoče, ker še nismo imeli niti ene slovenske obrtne šole. Književno izobraženih slovenskih obrtnikov ali rokodelcev in pisateljev obenem pa žalibog še dandanes menda nimamo.

Ko sem bil pred leti urednik „Domovine“, ki je takrat izhajala komaj dvakrat na mesec, je prilagal Drag. Hribar temu svojemu listu tudi prilogi „Slovenski kmetovalec“ in „Slovenski obrtnik“. Prvo prilogo je urejeval g. Praprotnik, nadučitelj v

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj se je dne 4. t. m. razšlo s srčno željo „Na svidenje pri enakem užitku!“ — Čmerila je zunaj vodena padavica pomladnega dne, a v društveni sobi je 11 tovarišic in 29 tovarišev živahno razpravljalo o stanovskih zadevah in intenzivno poslušalo temperamentno predavanje tovariša Peska o „V obrambo šole in učiteljstva“, I. del; iz ostre tišine se je pojavilo odkrito priznanje, pričajoče, da je govoril predavatelj iz duše v dušo.

Priroda se probuja, vstaja; tudi mi veselo opazujemo, da se vrši v duši naših tovarišic preobrat k zavednosti stanovske dolžnosti; brezbrizno spanje se umika vzajemnemu delovanju. Skupno delo, skupni interesi! Zato prihajajte vsi in vse redno k zborovanjem! Tu najdemo ognjišče, kjer se ogrevajmo za sveto stvar vzgoje v svojo in narodovo korist; torišče, kjer se spoznavajmo med sabo; kjer se naj goji — braneč drug drugega in vsak vse — vzajemnost in bratoljubje. S svojo udeležbo uničimo vse predsodke, ki so se morda pojavili zaradi našega nezanimanja; zatorej — tovarišice, stopite v naš delokrog in posvetite društvu nekaj trenutij, nekaj svojih moči.

Da ne bi bil dež preprečil pevske vaje, ki je vedno določena uro pred zborovanjem, bi bila zaorila slovanska pesen iz pevskih grl.

Društvo upa, da nihče ne zamudi prihodnjega zborovanja, zatorej „Na snidenje!“ D r.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. marca v Konjicah. Obisk je bil jako povoljen; navzočih je bilo 22 članov.

Na dnevnem redu je bila hospitacija v V. razredu konjiške okoliške šole. Tovariš Kožuh je obravnaval glavne pojme Kernove teorije ter ustregel s to praktično demonstracijo želji vseh društvenikov. Podavanje je bilo jako uspešno in prav poučljivo. Učenci so sledili z veliko zanimivostjo razpravi, bili so vneti za snov, zakaj odgovarjali so na vsa vprašanja točno in določno. Pokazali so, da se v tem predmetu lahko mnogo dožene z dobro voljo, s strogo pazljivostjo in s praktičnim razkazovanjem. Napravil nam je g. podavatelj s to uro mnogo užitka. Pri razgovoru se drugega ni moglo dodati, kakor da se je g. referentu izrekla od vseh navzočih prav iskrena hvala za trud in prošnja za drugo slično obravnavo.

Na povabilo, oziroma prošnjo, ki jo je poslal tovariš predsednik velezaslužnemu ravnatelju g. Schreinerju v Maribor v svrhu predavanja v tukajšnjem društvu, je gosp. ravnatelj blage volje obljubil, nam podati razpravo: „O analizi duševnega obzorja otroškega.“

Gornjegrajsko učit. društvo obljublja v dopisu, da nas bo podpiralo po vsi moči, ko napravimo izlet v Savinsko dolino in Solč planine. Poslalo je tudi celo kolekcijo razglednic in fotografij štaj. Švice ter še s tem privabilo marsikaterega k udeležbi.

Pretrsevalo se je o uradni učiteljski konferenci glede časa in tem, o nakupu novih knjig za društv. knjižnico, o nabiranju nadaljnjih doneskov za Malenškov nagrobni spomenik.

Mozirju; za vsebino druge priloge, t. j. „Slovenski obrtnik“, sem pa skrbel jaz in zanj porabil veliko večino tistega rokopisa, ki sem ga namenil družbi sv. Mohorja. Tako pa ni bil popolnoma zaman moj trud, ki sem ga imel s sestavljenjem „Slovenskega obrtnika“.

Ako se človek hoče pečati le preveč z raznovrstnimi rečmi, mu seveda marsikaj izpodleti. Ta občutek ni prijeten. Človek je imel trud in stroške zastoj, in ljudje se mu še posmehujejo.

Nekateri se mu celo posmehujejo: Schuster bleib' bei deinem Leisten; drugi ga pa tolažijo s slabo uteho, češ: Wer den Schaden hat, muss auch den Spott mit in den Kauf nehmen. Če pa imamo pri svojem početju dobro zavest, da smo s svojim podjetjem le koristiti hoteli, koristiti svojememu milemu narodu, nas take zabavljice ne pečejo. Pri svojem raznovrstnem delu smo se dobro počutili, kakor že veli latinska prislovica: Variatio delectat.

(Dalje)

G. Brumnu se končno dovoli prispevek iz društvene blagajnice v znesku 40 K, da se udeleži na Dunaju se vršečega kongresa za varstvo otrok. C.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 3. m. m. v Ormožu svoje zborovanje, katerega se je udeležilo 21 članov. Gosp. Dom. Serajnik je svoje podavanje „Nekaj novih misli o pevskem pouku“ nadaljeval ter govoril o sledečih točkah: 1. Razpoloženje (Stimmung) v pevski uri. 2. Obseg pevskega pouka po notah. 3. Pevska Začetnica. Zborovalci so izrekli željo, da objavi g. podavatelj celo razpravo v „Popotniku“.

K predlogu, ki je bil 3. jan. t. l. sprejet, da plača vsak, ki iz kateregakoli vzroka izostane od zborovanja 50 vinarjev v društveno blagajnico, dostavlja še gosp. Šalamun, da naj plačajo isto kazen vsi isti udi-udeleženci, ki stanujejo na mestu, kjer se zboruje, ker ti baje nimajo nobenih posebnih izdatkov za ta dan in ne izgube nobenega časa. Ta dostavek je bil sprejet.

Prihodnje zborovanje se vrši v četrtek, 2. maja t. l., v Ormožu. Začetek ob polu 11. uri. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Razgovor o redu za šolske slugе. (Ta predmet je na dnevnem redu letošnje uradne konference. 4. Volitev odposlanca za delegacijsko zborovanje „Štaj. Lehrerbunda“ 9. maja t. l. v Gradcu. 5. Nasveti in predlogi.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 25. t. m., ob eni popoldne v Šmarju.

Vzpored: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Razprava: Astronomična učna slika o solncu, tov. Zidar. 3. Razgovor o konferenčnih vprašanjih. 4. Slučajnosti.

Ker je to zborovanje nujno potrebno, vljudno prosim za obilno udeležbo. Strmšek.

Slavno vodstvo „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ v Celju se vljudno opozarja, da nasprotuje njegov poziv v zadnji številki „Učit. Tov.“ pravilom „Zveze“ in sploh načinu naše organizacije. Okrajna društva kot taka niso v nikaki zvezi z „Lehrerbundom“, ona mu torej ne morejo pošiljati društvenine, pa tudi ne priglasiti svojih delegatov. Za ta slučaj v naših pravilih niti poskrbljeno ni, ker je le „Zveza“ član „Lehrerbunda“.

Ker je pa sedaj stvar nujna, bo menda najpravišnje, če se zberejo dne 9. majnika upravni odborniki „Zveze“ v Gradcu, ti so pa itak že voljeni pri vsakem društvu, ki je član „Zveze“.

Kar se pa tiče imenika članov in društvenine, to bo pač morala „Zveza“ urediti. Čemu smo pa sploh osnovali „Zvezo“, če bi sedaj niti društvenine ne pobrala in svojega imenika ne sestavila?

Opomba. To se javi tem potom, ker je drug način bil do sedaj brezuspešen. Član.

Učiteljski izlet v Poljčane. Kakor smo že poročali izleti „Slovenjebistriško učiteljsko društvo“ dne 2. maja t. l. v Poljčane, in sicer zaradi ugodne leže tega kraja tudi v slučaju slabega vremena.

Redkokdaj se slovenskemu učiteljstvu spodnještajerskemu nudi prilika tovariških sestankov v večjem obsegu. Zategadelj pa se torej obračamo do vseh bratskih društev južnega Štajerja, zlasti pa do učiteljev v mariborskem, ptujskem, šmarskogorskem, konjiškem in celjskem okraju, da prihite imenovani dan v lepo dravinjsko dolino, ob znožje zelenega Boča!

Zborovanje se vrši v šoli ter se začne ob pol desetih predpoldnem.

Gospod dr. Ljudevit Pivko, c. kr. profesor v Mariboru je na prošnjo društva blage volje obljubil ta dan predavati ter si v to svrhu pripravil referat:

„Tisk prvih slovenskih knjig. Novi doneski k zgodovini slovenske književnosti.“

Z veseljem pa smo sprejeli tudi vest, da se tovariši iz sosednjih okrajev kanijo v času primernih zadevah oglašiti k besedi.

Oglase za obed, ki se blagovolijo vposlati vsaj do 27. aprila, sprejemata gosp. Ljudevit Varl, učitelj v Poljčanah, ali pa gosp. Boštjan Krotky, učitelj v Studenicah pri Poljčanah. Oglasu naj blagovoli vsakdo dostaviti, če se udeleži tudi v slučaju slabega vremena.

Zborovanju sledi zabavni del s petjem i. t. d. Vsak pevec naj prinese s seboj „Moh. pesmarico, II. del“, ter naj pregleda poprej zbor št. 3, 7 in 24.

Tovarišice, tovariši! Na veselo snidenje v Poljčanah!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo ob jako mnogobrojni udeležbi 19. dne marca v navadnih prostorih v Celju. Tovariši in tovarišice so z mnogobrojnimi svojim posetom pokazali, da v njih srcih plapolja prava stanovska zavest, družeca enako misleče in delujoče v trdno vez, ki je ne more razdreti nobena sovražna sila. Čim zavednejši pa bomo, tem več vpliva si bomo pridobili med narodom, ki ravno v teh razburkanih časih, ko se ljudstvo otresa stoletnih k tlom ga tiščočih spon, potrebuje zavednih in značajnih učiteljev.

Iskreno je pozdravil tovariš predsednik mnogoštevilne člane, zlasti pa goste gđe. Klančnikovo iz St. Lorenca, ravnatelja g. Lapajneto iz Krškega, ki je prišel predavati o slovenskem posojilništvu, in tovariša nadučitelja g. Gnusa iz Dola, predsednika novemu bratskemu društvu, potem še gđe. Cernerjevo in na novo pristoplo članico gđe. Sajovičovo. V nadaljnjem svojem govoru je omenil predsednik zadnji sestanek v Gradcu, ki se ga je udeležilo impozantno število tovarišev iz vseh krajev zelene Štajerske, zlasti je bilo slovenskega učiteljstva toliko, da je mnogobrojni nastop slovenskih učiteljev in učiteljic imponiral nemškimi tovarišem. Tudi naše društvo je bilo v velikem številu nad vse častno zastopano. Dasi ne vemo, kakor pravi predsednik, kakšen bo efekt — dosti ni pričakovati, kakor se čita v listih — vendar sladko zavest imamo, da smo za svoj ugled pripravljene žrtvovati vse. Izraža še posebno hvalo v Gradcu navzočim tovarišem iz našega društva.

Potem je govoril o nekem članku „Domovine“, ki trdi, da je slovensko učiteljstvo premalo zavedno in premalo narodno vzgojeno. Istina pač to ni, zakaj učiteljstvo stori še več ko svojo dolžnost in se vedno drži besed Gregorčičevih: „Dolžan ni samo, kar veleva mu stan — kar more, to mož je storiti dolžan!“ Da bi le tudi drugi sloji toliko storili kakor učitelji! Naše društvo mora pač obsojati tako pisarjenje „Domovine“.

Razgovor navede tudi na občinske volitve na Polzeli, kjer so Nemci vse sile napeli, da bi dobili občinsko zastopstvo v svoje roke. Ker je tamošnje učiteljstvo složno nastopilo z domačini Slovenci napram tujim vsiljivcem, ga je napadlo nemško časopisje v prav pobalinskem tonu, očitajoč med drugim, da slovensko učiteljstvo ni politično zrelo, predsednik prečita dopis v „Slov. Narodu“, zadevajoč občinske volitve in ravnanje Nemcev. Razmotrivajoč ta članek, preide na naše pol. učit. glasilo, ki je dobro. Vendar bi moralo biti naše glasilo najboljše informirano o vseh dogodkih po Slovenskem, tičočih se učiteljstva, a ne more biti, ker je predaleč ob periferiji. Težko, da bo urednik opazil ta članek v „Sl. N.“ in vsi zadevi posvetil potrebno pozornost. Saj pa mu skoro ni mogoče, ker urednik učiteljskega glasila ni samo urednik, ampak ima še nebroj drugega dela in skrbi. Zato se mora učiteljstvo izreči, naj bo uredništvo „Učit. Tovariša“ v središču Slovenije — v Ljubljani — že iz tehniških vzrokov, njega urednik pa mož, ki bi naj povsod sam posegel aktualno v vse politične dogodke, zadevajoče učiteljstvo, in bi imel sam vse v pregledu. Naše društvo torej naj nasvetuje, da direktorij „Zaveze“ ukrene potrebno z ozirom na uredništvo.*)

Tovariš predsednik pa končno poudarja, da ni smeti misliti, da bi bil proti vrlo zaslužnemu tovarišu in uredniku našega glasila, gospodu Ganglu, ki je nad vse spoštovanja vreden.

Preglednik tov. Brinar je našel račune v redu in predlagal, da se dá gđe. blagajničarki absolutorij; v zadevi računov je dal še potrebnih nasvetov.

Tov. Voglar je predlagal naj se naše društvo udeleži izleta v Poličane dne 2. maja, kamor napravi izlet slovenjebistriško in mariborsko učiteljsko društvo. Sklenilo se je, da se društvo ne udeleži oficialno izleta, posamezniki pa naj le uporabijo to priliko.

Nato je ravnatelj g. Lapajne predaval o slovenskem posojilništvu namesto zbolelega ravnatelja „Zadružne Zveze“ v

*) Tu je tov. Gradišnik sodil prehitro, o čemer ga uveri današnja številka. Informacije dohajajo vsem listom od tistih, ki so o dotični zadevi najbolj poučeni. Noben urednik ne more biti vsegaveden in povsod pričujoč. Naš urednik dela in stori, kar je v danih razmerah sploh mogoče. Ako se pa izvrši predlog tov. Gradišnika, bo naš urednik prvi, ki mu bo od srea hvaležen. Torej na delo!

Uredn.

Celju, g. Fr. Jošta. Prav zanimivo je očrtal postanek slovenskih posojilnic, omenil g. Miho Vošnjaka, očeta sloven. posojilništva, in snovanje prve posojilnice na Slovenskem v Ljutomeru, kjer je bil g. ravnatelj sam navzoč. Podaval je o zadružnem zakonu iz leta 1867. in leta 1873., navajal razliko med posojilnicami in hranilnicami, o Schulze-Delitzschvih in Raiffeisenovih posojilnicah, obširno je opisal delovanje g. Mihaela Vošnjaka, ki je vse denarne zavode združil v „Zadružno Zvezo“. Poudarjal je veliko dobroto Raiffeisenovih posojilnic za ljudstvo, kjer se dobi za male stroške posojilo, a ljudstvo samo se navaja k štedljivosti, dobiček denarnega zavoda pa ostane v domačem kraju. Priporoča „Zadružno Zvezo“ v Celju in učiteljem snovanje novih posojilnic, ki bi jih po Štajerskem še lahko bilo do 50. Omenja tudi neki ministrski odlok, ki dovoljuje učiteljstvu sodelovanje pri denarnih zavodih.

En tovariš predlaga, naj centrala „Z. Z.“ učiteljstvu sama priporoča in ga opozori, kje bi se dale snovati nove posojilnice. G. ravnatelj je obljubil to željo predložiti centrali v uvaževanje. Obenem smo imeli tudi priložnost videti nove hišne nabiralnike.

Koncem svojega predavanja je ravnatelj g. Lapajne žel burno pohvalo, in iskreno se mu je zahvalil v imenu vseh tovariš predsednik za njegov trud.

Ker meseca aprila zboruje sosedno bratsko društvo, odpade sestanek našega društva, vrši se pa 9. maja.

Goriško.

Zborovanje učiteljskega društva za goriški okraj se vrši dne 2. maja t. l. ob 10. predpoldne v Gorici v kavarni „Central“ s temle dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Reminiscence učiteljskih shodov z dne 6. decembra 1906. in 7. marca 1907. 4. Volitev delegatov k „Zavezinemu“ zborovanju. 5. Razni predlogi.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj je zborovalo 4. t. m. v Nabrežini.

Udeležba je bila še zadostna. Kot običajno so nas tudi takrat posetili nekateri tovarišice in tovariši iz sosednjih šolskih okrajev.

V svojem uvodnem govoru je priporočal predsednik, naj pridno podpiramo stanovske liste in povzeta. Na to je tajnik prečital zapisnik zadnjega zborovanja.

Najlepši izmed vsega bil pa je pri iem zborovanju referat „Brezžični brzovjav“, ki nam ga je podal tovariš Gruntar. Poročilo je bilo tako interesantno in temeljito, da je človek mislil, da ima pred seboj kakšnega profesorja srednjih šol. Zato je pa referent tudi žel zvršetkom zasluženi aplavs. Škoda je bila le, da ni imel nazornih aparatov, ki bi mu delo izdatno olajhčali ter nastop napravili še interesantnejši. Slike so bile sicer jako jasne, ali aparat je pa vedno le boljši od slike. Umevno je pa, da tega ni pač tako izlahka dobiti.

Koncem se je prešlo na razgovor o nameravanem novem stanovskem listu na Goriškem. Ves zbor je bil mnenja, naj bi se tega za sedaj ne ustanovilo.

Slednjič se je razgovarjalo tudi o remuneraciji za vodstvo šolske matice, ki je niso dolžni voditi več po novem šolskem in učnem redu šolski voditelji, ter s tem sklenilo zborovanje.

Iz odbora „Tolminskega učit. društva“. V zadnji odborovi seji, ki se je vršila dne 7. t. m., so se rešile sledeče zadeve:

Tajnik je poročal o vlogi na c. kr. deželni šolski svet za prireditve desetdnevnega risarskega tečaja, ki naj bi se vršil v Tolminu o Binkošti. Ob tem času bi se priredila tudi predavanja „Slov. Šol. Matice“, ki se je drage volje odzvala prošnji našega društva. Predavali bodo gg. ravnatelja Schreiner in Bežek ter c. kr. nadzornik Finšger. Vzpored in čas objavimo pravočasno in smo prepričani, da tolminsko učiteljstvo pokaže z obilo udeležbo svoje hrepenenje po nadaljni izobrazbi, pa tudi svojo stanovsko zavednost. Dolgo časa smo spali; neprijetno in žalostno so popisani zadnji listi v kroniki našega nastopanja in delovanja: čas je, da se učiteljstvo samozavestno in neustrašeno dvigne!

Odbor je vzel na znanje izvršitev prošenj in vlog po tajniku na „Slov. Šol. Matico“ zaradi predavanj; na deželno učiteljsko društvo, da ukrene potrebno za zvišanje nagrade za pouk v

nemščini; na ravnateljstvo c. kr. učiteljskega v Kopru, da se omeje zahteve iz glasbe ter se uspešneje poučuje kmetijstvo: na vodstvo „Zaveze“ glede izdajanja učiteljskega politič. lista za ljudstvo.

Stališče, ki ga zastopa odbor vprašanja ustanovitve polit. lista za ljudstvo, je ono, ki ga je določil že občni zbor, dne 7. septembra 1906. Dotični sklep se glasi: „Političen list za ljudstvo, ki bi ga izdajalo učiteljstvo, bi moglo ustanoviti, vzdrževati in uspešno širiti le skupno slovensko učiteljstvo“. Zaradi tega smo proti ustanovitvi lista samo za Goriško in se popolnoma strinjamo s sklepom goriškega učiteljskega shoda. Razmere so sedaj take, da bi naredilo učiteljstvo veliko napako, ko bi se spuščalo v ustanovitev nove stranke. Zato zavračamo napade na osebe, ki so preprečile učiteljstvu nepotrebno blamažo.

Odbor sklene, da iz stanovske solidarnosti povrne tovarišu Bajtu na tuk. učiteljstvo pripadajoči del stroškov za prireditve prej omenjenega shoda. Tajnik.

Politiški pregled.

* **Iz kandidatnega govora župana Ivana Hribarja.** Dne 7. t. m. je bil v Ljubljani shod, kjer se je predstavil župan Ivan Hribar kot državnozborni kandidat. V njegovem govoru nas zlasti zanimajo ta-le izvajanja: Ena najnujnejših socialnih nalog je zdaj izboljšanje gmotnega stanja učiteljstvu. Ako se govori o izboljšanju razmer proletarstva, moramo poudarjati, da je učiteljstvo naš duševni proletarec, ki pred vsem potrebuje nujne pomoči. Reklo se mi bo, da to izboljšanje spada v deželni zbor. Res je — zdaj. Pomisliti pa je treba, da se vsem deželam v Avstriji godi slabo, njih finance so v žalostnem stanju. Zato se je že pogosto izrazila želja, naj bi te finance sanirala država, in se je vselej zatrjevalo, da naj vlada prevzame od dežel breme učiteljskih plač in se učiteljstvo podrvavi. Učitelj je vendar odgovoren le vladi in sikiran le od nje, zakaj bi ta ne skrbela zanj. Seveda se vlada brani tega bremena. Vendar jaz bom to vprašanje sprožil pri raznih strankah. Dasi ni pričakovati, da bi takoj sprva dosegel svoj cilj, bom vendar ponavljal svoj predlog, dokler mu ne bo ugodeno. — Da prevzame država učiteljske plače nase, je za nas Slovence največje važnosti. Dunajski parlament bo imel priliko, nadzirati učiteljske razmere na Štajerskem in Koroškem, kjer je dandanes slovenski učitelj izročen na nemilost nemški deželni upravi. Isto velja za Primorsko in Istro. — V Avstriji ga ni naroda, ki bi ne imel svojih srednjih šol. Izvzet je samo slovenski. Vprašam: zakaj sedanja slovenska delegacija ni zahtevala slovenskih srednjih šol? Na Dunaju ne manjka razpoloženja za to, treba je le našega energičnega zahtevanja. Slovenske srednje šole moramo dobiti. — Isto je z učiteljskim. Ali ni sramota, da imamo v Ljubljani nemško učiteljske? Ta sramota se mora odvzeti od našega naroda. Slovensko učiteljske zahtevamo. — Kadar bomo imeli slovenske srednje šole, je prvo, da dobimo vseučilišče. V tem oziru bodo morali postopati slovenski poslanci oprežno, previdno in odločno. Upam, da bo imel novi državni zbor več smisla za kulturne potrebe slovanskih narodov, in da bo slovenskim poslancem olajšano njih stališče v tem oziru. Kadar dobimo vseučilišče v Ljubljano, bo mnog slovenski mladenič, ki zdaj zaradi pomanjkanja sredstev ne more dokončati svojih študij, prišel do boljšega kruha, ki se zdaj reže samo Nemcem. Zato se bo treba z vso silo zavzeti, da dobimo slov. vseučilišče. — Obrtna državna šola v Ljubljani je že priznana od države, vendar se še ne gradi, ker še ni dovoljen potreben kredit za njo. Ta šola bo eminentne važnosti za Slovence, ker bodo izhajali iz nje delovodje in učitelji. Ta pridobitev bo zlasti važna za delavski stan, ker bo delavskim sinom omogočeno, da postanejo delovodje in učitelji.

* **Rimski duhovniki ne smejo biti narodni.** Iz Prage poročajo, da je kardinal baron Skrbensky izdal okrožnico na podrejeno duhovščino, kjer pozivlja duhovnike, ki so proglašeni kot češko-narodni kandidati, naj odstopijo od kandidatur. Med resnično narodnimi duhovniki je ta prepoved povzročila hudo razburjenje in pripravlja se baže proti rimskemu kardinalu nekaj podobnega kakor svoečasno proti Kohnu. — Gospodje, ki služijo Rimu, so povsod enaki.

* **Hrvaška zastava na ogrsko-hrvaški zbornici.** Dne 8. t. m. so hrvaški poslanci v ogrsko-hrvaškem državnem zboru

v Budimpešti opazili, da ni bila na parlamentarni zgradbi razvešena tudi hrvaška zastava, kakor je bilo to doslej v navadi. Zaraditega so se najprej pritožili pri vladi, potem pa pri predsedniku zbornice, Justhu, ki je izjavil, da se ima na temelju nagodbe iz leta 1868 le tedaj razvesiti hrvaško zastavo, ko se razpravlja o stvareh, tičečih se Hrvaške. Ker je pa sedaj na dnevnem redu zakon o plačah ogrskih učiteljev, ki se Hrvatov ne tiče, ni treba razvešati hrvaške zastave. Hrvaški poslanci so pa izjavili, da morejo hrvaški poslanci v vsaki seji prositi za besedo k dnevnemu redu. Nato se je predsednik vdal, ter dal zopet razvesiti hrvaško zastavo. Obenem je zagotovil hrvaške poslance, da bo odslej na parlamentu poleg ogrske vedno plapolala tudi hrvaška zastava.

* **Grški patrijarhat je odklonil unijo z Rimom.** Francoski Asumptionisti, ki so se naselili v Carigradu, so nedavno razširjali brošuro, v kateri se je pozivljalo Grke na unijo z Rimom. Na to brošuro je pred par dnevi odgovoril uradni organ grškega patrijarhata, „Ekleziastiki Alithia“, ter nazval taka stremljenja otročja, škandalozna in brezkoristna; navedel je tudi zgodovinske spomine proti združitvi. Pomemben je pa zaključek, ki pravi: „Ako želi Rim odkritosrčno združitev, tedaj se mora zadovoljiti, biti primus inter pares (prvi med enakimi) ter se mora povrniti k dogmatičnemu in kanoničnemu stanju, kakor je obstajal pred razkolom, in ki je temeljil na evangeljih in odredbah apostolov in cerkvenih zborov. To je pot do zaželene unije.“

* **Nemiri na Romunskem.** Iz Bukarešte poročajo, da vzlje vestem, objavljenim od uradne strani, na Romunskem ne vlada še popoln mir. Še vedno vre v raznih okrožjih, a vojaki imajo vedno mnogo posla, da vzdržujejo red. Avtentičnih vesti ni možno dobiti, ker so brzozjavne in telefonske vesti podvržene strogi cenzuri. Vesti, poslane v svet od uradne strani, češ, da prinašajo kmetje nazaj ugrabljenе stvari, so vse izmišljene. Vlada izganja Žide iz vasi.

* **Druga mirovna konferenca v Haagu.** Dne 15. junija t. l. se sestane v Haagu 47 odposlancev 47 držav, da se posvetujejo o vprašanju mednarodnih sporov. Program za to konferenco obstoji iz teh-le točk: 1. Mednarodno mirovno sodišče za mednarodne spore. 2. Vojne na kopnem. 3. Pomorske vojne. 4. Omejitev vojen kot poseben predmet. — Ni čuda, da ta konferenca že zdaj v visoki meri zanima ves politički svet in dela skrbi diplomatom raznih držav. Med državami se menjajo javne in tajne note in cirkulari, vsaka država, ki je na tem zainteresovana, si že zdaj išče zaveznikov za eventualne predloge in protipredloge, ki se bodo stavljali na tej konferenci. Tajni svetnik pl. Martens je obhodil tekom tega leta vsa glavna mesta v zadevi mirovne konference. Nemški kanceler Bülow se je v isto svrhu sestal z italijanskim ministrom v Rapallu. Splošno se poudarja idealni smoter te konference, vendar vsaka država misli le na svoje realne interese, s temi interesi si bo prizadevala spraviti v zvezo eventualne sklepe mirovne konference. Z drugimi besedami: vsaka zainteresovanih držav bo pod prevezo raznih navidezno idealnih predlogov, oziroma protipredlogov in pod krinko bliščečih fraz zasledovala le svoje sebične namene. Konferenca nosi sicer lep naslov mirovne konference; če pa pogledamo glavne točke programa, ki razpravljajo o načinu, kako naj se vršijo vojne na kopnem, pomorske vojne itd., potem bi se nam zdel bolj primeren naslov: Konferenca vojne prava. Vsekakor pa dogodki zadnjih let opravičujejo vsak pesimizem. Saj je pač krvava ironija za mirovna prizadevanja zadnjih let n. pr. rusko-japonska vojna, in to tembolj spričo dejstva, da je pred par leti ravno ruski car Nikolaj II. bil oni splošno opevani „mirovni angel“, ki je pred par leti prvi izprožil misel mirovne konference, misel splošnega razoroženja. Če pa vkljub temu ruski svetnik pl. Martens opravičuje svoj optimizem ter se tolaži s tem, da za rusko-japonske vojne povodom znane hulske afere ni prišlo tudi do vojne med Rusijo in Anglijo ravno po mednarodnem razsodišču, se nam zdi tak uspeh, ako smemo sploh rabiti ta izraz, pač le slučajen. Svetovni mir je vsekakor samo idealen in iluzoričen fantom dotlej, dokler v vsem javnem življenju ne prodre splošna demokracija,* dokler bo usoda naroda odvisna od volje ali nevolje posameznih oblastnikov, dokler se

* Glej naš uvodni članek v 43. številu lanskega leta! Uredn.

bode v raznih parlamentih nemoteno lahko izrekale besede „Macht geht vor Recht“, in se bodo taka načela tudi lahko nemoteno izvrševala. Ko bo v resnici merodajna in odločilna ljudska volja, le potem bo morda mogoče, da prisilijo življenske prilike narode, da si prihranijo novce, ki se zdaj trošijo za kanone in oklopnjače, za svoje življenske potrebe. — Na haaški konferenci bo torej zastopanih 47 odposlancev raznih držav. Pri glasovanju bo majoriziranje izključeno. Kak predlog bo sprejet le tedaj, ako zanj glasujejo vsi zastopniki.

* **Poljsko šolsko vprašanje na Pruskem.** V nemškem državnem zboru je v petek Poljak Brejski hudo kritikoval poljsko politiko pruske vlade. Zahteval je za Poljake popolno svobodo za ustanovljenje neodvisnih višjih in nižjih šol.

Književnost in umetnost.

Telovadba. Kakor je znano, je prof. Fr. Brunet izdal l. 1900. učno knjigo za telovadbo z naslovom „Telovadba“. Ker je knjiga že pošla, je pisatelj poskrbel nje drugo izdajo, ki ne bo samo ponatisk prve, ampak bo pomnožena. Pridejan ji bo načrt za 6., 7. in 8. razred ljudskih, oziroma za 1., 2. in 3. razred meščanskih šol; razširjen in popolnjen bo tudi slovar telovadnih tehniških izrazov. Knjiga je prirejena za ljudske in meščanske šole, za učiteljska in višjo deklislo šolo in je edina v tej stroki v slovenskem jeziku. Nova izdaja izide meseca septembra t. l.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: p. n. g. Kajetan pl. Premierstein, veleposestnik in župan na Jeličnem vrhu pri Idriji, 9-82 K; sprava dveh ljubiteljev sladke vinske kapljice v Trebnjem 2 K, pri zborovanju kamniškega učiteljskega društva nabrala tovariša E. Adamič in M. Žebre 10 K; g. Fran Žagar jun. v Starem trgu 10 K, nabral od zbrane družbe v gostilni g. Ivana Benčina v Starem trgu pri Ložu; g. Jakob Žebre, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, K 10-10, zložilo omizje gri g. Benčinu, zbrano z g. c. kr. okr. šol. nadz. Iv. Thuma in vse učiteljstvo iz Starega trga je na predlog g. Frana Žagarja licitirala venec fig, katere so ostale onemu, ki je zadnji po končani godbi največ obljubil — in zadnji je obljubil še K 5-9 sollicitator Fran Žagar in ostale so njemu. Pojedla jih je pa ista gospica, ki jih zelo rada je. Srčna hvala!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Anton Smrdelj iz Ljubljane; Hermina Bračič, Terezija Potočnik, Marija Windischer, Friderika Zechner, Ludovik Potočnik in Simon Gajšek, vsi v Dobovi pri Brezicah. Bog plati!

Učiteljstvo na delu. Čebelarski shod bo v nedeljo, dne 21. aprila, v Dol. Logatecu in dne 5. maja pa v Št. Jerneju na Dolenjskem; predaval bo na obeh shodih naš vrli tovariš Anton Likozar. Začetek vselej ob treh popoldne.

Napad na štajersko slovensko učiteljstvo. Iz Savinske doline nam poročajo: V Polzeli so ob zadnjih občinskih volitvah nemški tvorničarji in njih zavezniki temeljito pogoreli. Slovenci so skupno nastopili ter nasprotnike sijajno pobili. Zato vlada velika pobitost in žalost med našimi pravimi in namišljenimi Nemci! Njih trobilo, celjska „Deutsche Wacht“, kar besni ter napada učiteljstvo sploh in posebno ono v Polzeli, ker je ob omenjenih volitvah storilo svojo narodno dolžnost. Čujmo v originalu, kako ta udiha. Med drugimi piše: „Die slovenische Lehrerschaft ist politisch unreif, dafür liegen Beweise vor. Eine politisch unreife Lehrerschaft wird von der politisch reifen römischen Priesterschaft verschlungen und „als Nachtmahl zum warmen Kraut aufgefressen,“ wie sich selbst ein Landpfarrer vom J. 1872 im „Slovenski Gospodar“ äusserte. Solange sich die Lehrerschaft nicht eine gediegene Bildung aneignet, bleibt sie politisch unreif und verkauft ihre Ueberzeugung um einen Tropfen Milch oder Glas Wein an den schmeichelnden und hinterlistigen Priester. Der Priester war nie

ein aufrichtiger Freund der Schule und der Lehrer. Er darf es grundsätzlich nicht sein!“ — S tem bodi dovolj citata in to v kazni našim „naobraženim“ Nemcem. Slovensko učiteljstvo je vzvišeno nad takim natolcevanjem. Kako je politiško šolano ter vsestransko napredno to kaže njegova organizacija ter njega intenzivno sodelovanje ob slednjem svobodnem pojavu, bodisi ta potem že občeekulturne ali politiške smeri. Slovenski učitelji ne rabijo Nemcev, pač pa solidarno postopajo z nemškimi svojimi tovariši, ako to zahtevata stanovski ponos in interes. To je eklantatno dokazal veliki učiteljski shod v Gradeu dne 2. februarja t. l., kjer je relativno bilo slovensko spodnještajersko učiteljstvo najbolj zastopano. In tako učiteljstvo naj bi bilo politiško nezrelo, nazadnjaško?! — V Celje pogledite, vi polzeljski Germani! Tu cestne pometalce bolj cenijo in uvažujejo nego pa svoje — učitelje. Ali je mar to tudi politiška zrelost? Pometajte pred svojim pragom!

Ni časa! Nekje na Kranjskem je šola, kjer so imeli doslej vsako leto prvo obhajilo meseca maja ali junija. Sedaj pa so odredili tamkajšnji prečastiti gospod katehet, da bo prvo obhajilo še ta mesec, ker ne bo pozneje časa za pripravo, zakaj meseca maja so volitve v državni zbor, in prečastiti gospod katehet morajo zamenjati pedagogiko s politiko. To je le skromen dokaz, kako resno smatrajo nekateri prečastiti gospodje kateheti svojo službo. Prvo obhajilo je lahko danes ali jutri, otroci naj bodo pripravljeni ali ne — samo da služijo prečastiti gospod umazani klerikalni politiki, pa je izpolnjena njihova stanovska dolžnost. In to še posebno tedaj, ako so ta prečastiti gospod nastavljeni samo kot katehet! Kaj bi se zgodilo s komerkoli izmed nas, če bi se ravnal po tem sijajnem vzgledu zvestega izpolnjevanja stanovskih dolžnosti?! Naj nam odgovorita „Slovenec“ in „Domoljub“!

Prelepa cvetica z „Domoljubovega“ gnojišča. Črno na belem stoji zapisano: „Krave na preserski gmajni niso tako neumne kakor liberalni podrepnik, ki lovi notranjske zavedne kmete v svoj tabor.“ — Zanimivo je, da je takega vonjivega cvetja skrbni vrtnar dr. Žitnik, državnozborski kandidat. Ali misli tudi v dunajskem parlamentu saditi take rožice? Ali se na ta način privaja ljudstvo nazaj h Kristusu kralju?

Centralna knjižnica na Dunaju je osnovala minuli mesec poseben oddelek za mladinsko literaturo.

Uradna učiteljska skupščina za okraj ljubljanske okolice bo 15. julija na Vrhniki. Poleg običajnih točk so na dnevnem redu še nastopni referati. „Veverica“, praktični nastop tovarišice Darinke Franketove v III. šolskem letu. „Korist roditelskih sestankov in kako jih je prirejati“, (splošni referat za vse učiteljstvo). „Kako je učitelju ravnati z mladimi izprijenci“, poročata tovarišica Jerica Zemljanova in Tovariš Ivo Trošt.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani je pri svojem letošnjem občnem zboru darovala med drugim za šolske namene, oziroma za nakup učil ubožnim učencem znesek 750 K, in sicer dobe: Glasbena Matica 100 K, Narodna šola 40 K, dalje šole: Spodnja Šiška 60 K, Studenec-Ig 50 K, Šmartno, Sv. Peter v Ljubljani, Dobrova in Šmarje po 40 K, Želimlje, Vič, Črnuče, Škocijan, Sv. Jakob, Sostro, Ježica, Iskavas, Sora in Dol po 30 K, D. M. v Polju in Golo po 20 K. — Umestno bi bilo, da bi nam tovariši poročali tudi od drugih posojilnic, koliko dajejo za take namene. Tem potom bi zvedeli, kje imajo šole prijateljev ne samo na jeziku, ampak tudi v dejanju.

Verjetno in neverjetno. V „Edinosti“ z dne 10. t. m. čitamo, da je priredil dne 6. t. m. dr. Ignacij Žitnik na Gočah shod, na katerem je brezobzirno napadal svoje politiške nasprotnike, „Učiteljskega Tovariša“ in učiteljstvo sploh. — To se nam zdi verjetno. Saj je dr. Žitnik odgovorni urednik „Domoljuba“, to je onega podlega lista, ki neprestano in najinfamnejše napada naš stan. — Neverjetno se nam pa zdi, kar piše „Edinost“ dalje, trdeč namreč, da je tem Žitnikovim napadom na učiteljstvo pritrjeval celo učitelj Anton Bezeg. Morda nam pojasni kdo, koliko je na tem resnice.

Sprejemni izpiti za I. letnik učiteljskega. Ministrstvo za bogočastje in nauk je zaukazalo, da se ima sprejemni izpit za I. letnik učiteljskega počenši z letošnjim letom vršiti za vsako

prihodnje šolsko leto takoj ob končanem prejšnjem šolskem letu (meseca julija). V začetku šolskega leta (meseca septembra), ne bo sprejemnega izpita, ako bi se sprejelo v I. letnik vsled preizkušnje koncem prejšnjega šolskega leta toliko gojencev ali gojenk, da bi ne bilo več prostora ali če bi število sprejetih že doseglo maksimalno dopustno število. Nato se opozarjajo posebno tisti prosilci in one prosilke za I. letnik, ki niso do 15. septembra stari 15 let, da si o pravem času izprosijo pri deželnem šolskem svetu dovoljenja za sprejem v I. letnik. Izpregledati se sme kvečemu 6 mesecev.

Taki so ti božji namestniki! O „prijatelju“ učiteljstva, župniku Oblaku v St. Lovrencu na Dolenjskem, smo govorili že zadnjič. Danes nam je povedati še nekaj. Tamošnji nadučitelj, tovariš Potokar, je po dolgem bolehanju nekoliko okreval, in cerkvena ključarja sta ga prišla prosit, naj prevzame zopet orglarijo; če ne more peti, da le igra. Obljubil je, a jako nerad, boječ se, da se mu bolezen zopet ne povrne. Na veliko začudenje pa mu prideta ključarja potožiti, da ne sme več na kor. In zakaj ne? Ker se ni izkazal z velikonočnim listkom in ker se valja v njegovem stanovanju „Slovenski Narod“. Dolgo se je že župnik bahal, da porabi prvo priliko, da vrže nadučitelja s kora, in ta prilika je — njegova bolezen. Lep božji namestnik! Namestu, da bi bolniku prizanašal, mu greni življenje, in tako preganjanje je poguba njegovemu življenju. Požrl mu je letnih 600 K. S tem ga še ni uničil glede gmotnega stanja, a tega ne more naš tovariš preboleti, da je ta božji namestnik ravno bolezen porabil v to svrhu. Ni pa zadel samo nadučitelju udarca, tudi njemu ne bodo rožice cvetele. V fari je nastal vihar, kakor še nikdar. Ključarja sta odstopila, župnik kriči: „Jaz sem gospodar.“ Farani se pa ne udajo njegovi ošabnosti. In kako tudi? Od fare zahteva denar in stanovanje za novega organista. Farani se naj odero torej do kosti, da le obvelja in pride do vrhunca njegovo zlobno maščevanje. — Tako se postopa z učiteljstvom na deželi. Ta gonja napram našemu stanu se mora že vsakemu količkaj treznemu človeku studiti. Mi pa ne smemo odnehati, zakaj prepričani smo, da bije taki ošabnosti smrtni zvonec!

Roditeljski sestanek. Na deški meščanski šoli v Postojni se je vršil dne 14. t. m. roditeljski sestanek, ki mu je prisostvovalo precejšnje število roditeljev in stanodajalcev. Ravnatelj J. Brinar je v poljudnih besedah razlagal, kako naj bi starši in stanodajalci pospeševali vzgojno delovanje šole. Podavatelj je pojasnil, kaj je vzgoja sploh, kako vplivajo na mladino razni vzgojevalci, kakor priroda, usoda, rodovina, bližnja okolica, šola, cerkev in država; razložil je nato, na kak način naj podpira domača hiša vzgojno delo učiteljev in kaj je storiti roditeljem, da ne podero tega, kar je dosegla šola; posebno pa je še opozarjal stanodajalce na njih dolžnosti in pravice, ki so jih prevzeli s tem, da so sprejeli učence na hrano in stanovanje. — Po podavanju ravnateljevem so se premotirala še nekatera vprašanja, ki so posebne važnosti za meščansko šolo, in naposled se je razvnel pogovor o napredku in vedenju posameznih učencev.

Liberalni učitelji res mislijo, da bodo z „Domačim ognjiščem“ izpodrinili „Domoljuba“. Zato so začeli v „Učiteljskem Tovarišu“ klicati ogenj in žveplo nad „Domoljuba“. Neka neizobražena sirovina se je spravila v glasilo teh čudnih vzgojevalcev nad „Domoljuba“ s silno neumnim člankom: „Krivo-verski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva!“ Tu kar mrgoli izrazov: „Izprijeni pobalini; nepoboljšljiv, trmast, zagrizen hinavec, lažnjivec, obrekljivec, svetohlinski priliznjeneec, zvižajnik, grobokop resnice, pes, morališka propalica, zavodnik“ itd. Toliko lepih imen še nismo izlepa videli skupaj. Kdor hoče izgubiti vse spoštovanje do učiteljskega stanu, naj prebere ta članek! Učiteljstvo pa vprašamo, ali ni to sramota za ves stan, da ima tako budalasto glasilo? — Tako piše sobotni „Slovenec“ in hoče s to konfuznostjo ovreči naše članke, ki so mu zaprli sapo in mu obudili kes. Kar mu očitamo pet let, to hoče ovreči s par vrsticami; ker se poslužuje citatov na ta način kakor tisti, ki trdi, da je tudi v svetem pismu zapisano: Ni Boga! — Poznamo tako poštenost! „Slovenec“ naj počaka, da končamo to serijo člankov, potem naj odgovarja, kakor se spodobi poštemu časopisu. Pri tem naj ne pozabi besed dr. Šustersiča, ki jih je izpregovoril na nedeljskem shodu S. L. S. v „Unionu“:

„Vera nas uči, da je vnebovpijoč greh, zadržavati delavcu zasluženno mezdo!“ („Slovenec“ z dne 15. aprila 1907.)

Pogozdovanje krasa v tržaški okolici. Tozadevna komisija obhaja letos 25 letnico svojega velekoristnega delovanja. Tudi v preteklem letu ima zaznamovati lepe uspehe, zakaj pogozdila je 25 ha popolnoma nerodovitnega kraškega sveta, za kar je porabila 209.100 smrečic, jelk in mecesnov. Stroški so znašali 4119 K, ker je bilo treba na mnogih krajih najprej navoziti zemlje. Da se novi nasadi zavarujejo požara po iskrah iz lokomotiv, so napravili 1293 m dolg zid.

Češko Sokolstvo proti kajenju mladine. V češkem deželnem zboru se je dne 22. pret. mes. predstavila deputacija češkega Sokolstva, ki je govorila pri zastopnikih vseh strank, naj sklenejo zakon proti kajenju mladine do 16. leta. Enak korak bi bil tudi pri nas velekoristen.

Državne ustanove za obiskovalce obrtnih šol. Za prihodnje šolsko leto razpisuje naučno ministrstvo več državnih ustanov za obiskovalce obrtnih šol. Ustanove znašajo za ljubljansko c. kr. umetno strokovno šolo 40 K na mesec in veljajo za vso učno dobo. Te ustanove so osobito namenjene obiskovalcem zimskih kurzov za stavbene obrtnike (zidarje, tesarje in kamnoseke). Prošnje za take ustanove je vložiti najkasneje do 15. maja na ravnateljstvo onega zavoda, v katerega želi prosilec vstopiti. Prošnji morajo biti pridejane naslednje priloge: krstni list, domovinski list, učno in delavsko izpričevalo (če se prosilec zglašja za vstop v zimске kurze za stavbene obrtnike), zadnje šolsko izpričevalo in ubožni list. — S tem opozarjamo naše čitatelje na zgoranje ustanove s pristavkom, da daje vsa potrebna pojasnila v tej stvari drage volje ravnateljstvo c. kr. umetno obrtne strokovne šole v Ljubljani.

Tridesetletnico ljubljanske dijaške kuhinje so praznovali pretekli teden. V dijaški kuhinji so pogostili dijake, v hotelu „Union“ pa je bil slavnostni koncert.

Nagrada za dva mladinska spisa. Češko-slovenski spolek v Pragi je priposlal mestnemu magistratu v Ljubljani znesek 200 kron, da ga primerno porabi v spomin znanega slovenskega rodoljuba Jana Lega. Občinski svet ljubljanski je iz mestnih sredstev dovolil še znesek 300 kron in določil, naj se skupni znesek 500 kron porabi za razpis dveh najboljših mladinskih spisov slovenskih.

Razgled po šolskem svetu.

— **Državna trgovska šola.** Na Dunaju nameravajo ustanoviti državno trgovsko šolo.

— **Jezuiti na Japonskem.** Japonski cesar je dovolil, da ustanove jezuiti v Tokiu katoliško vseučilišče, ki dobi posebne akademične privilegije. Jezuiti ki bodo poučevali na novem vseučilišču, so sami Angleži, Irci in Američani. Bazen vseučilišča je dovolil Mikado še zgraditi novo katoliško cerkev.

— **Srbsko učiteljsko društvo v Bosni.** Iz Sarajeva poročajo, da je bosanska deželna vlada odobrila pravila splošnega srbskega učiteljskega društva v Bosni.

— **Pogajanja z bolgarskimi vseučiliškimi profesorji.** Iz Sofije javljajo, da se novi naučni minister Apostolov pogaja z bivšimi vseučiliškimi profesorji, da bi zopet prevzeli učne stolice. En del profesorjev je pripravljen, da zopet vstopi v službo, ako se novi vseučiliški zakon nekoliko izpremeni glede avtonomnih pravic vseučilišča in imenovanja profesorjev. — Drugo poročilo iz Sofije pravi, da so odpuščeni vseučiliški profesorji predložili vladi spomenico, v kateri naglašajo, da prevzamejo zopet službe, a le pod pogojem, da se dovoli vseučilišču avtonomija in dá senatu pravica, imenovati profesorje, kaznovati dijake in eventualno tudi zapreti vseučilišče.

— **Bolgarski ljudski učitelji žugajo s štrajkom.** Med bolgarskimi ljudskimi učitelji vre že dlje časa zaradi šolskega zakona, ki ga je nedavno sprejelo sobranje. Ta zakon stavlja namreč učitelje v odvisnost od občinskih zastopstev. Na nekem shodu so učitelji sklenili ostre proteste proti vladi. Naraščajoča nezadovoljnost utegne dovesti do splošnega štrajka učiteljev.

Raznoterosti.

× **800 milijonov za javne in dobrodelne namene** je določil v oporoki znani ameriški milijonar Rockefeller. Od te vsote pripade 200 milijonov za vzgojne namene,

× **Kako se množe narodi.** Po najnovejši statistiki o ljudskem štetju so se pokazali sledeči uspehi:

	1895	1905
Rusija	125,000.000	141,200.000
Amerika	68,934.000	83,143.000
Nemčija	52,279.000	60,605.000
Japonska	42,271.000	47,975.000
Angleška	39,221.000	43,221.000
Francoska	38,459.000	39,300.000
Italija	31,296.000	33,604.000
Avstrija	24,971.000	27,241.000
Ogrska	18,257.000	20,114.000
Španija	18,257.000	18,900.000
Male države	47,732.000	51,160.000

Potemtakem se je najbolj pomnožilo prebivalstvo Rusije, a najmanj Francije, Italije in Španije, t. j. romanska plememena. Za Rusi so se najbolj pomnožili Nemci. Glede avstrijskih Slovanov statistika nič ne pove, kako so napredovali.

× **Največja knjiga na svetu** je kitajska enciklopedija „Tu-šu-či-čeng“, ki je bila tiskana v začetku 18. stoletja na ukaz in pod nadzorstvom takratnega kitajskega cesarja. Delo obseza 5020 knjig o vsem kitajskem znanju. Zadnjih 20 knjig obseza le kazalo vsebine. Celo delo ima 852.405 strani. Tiskalo se je to orjaško delo le v sto izvodih ter so jih dobili le cesarski principi, ministri, visoki državni dostojanstveniki in cesarske knjižnice. Pred 25 leti je kupil eno izdajo britski muzej za 87.500 frankov.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca sušca 1907 K 38.118.65.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 620.

Kranjsko.

51 (1)

Na enorazredni ljudski šoli na Preloki se razpisuje v stalno, ozir. začasno nameščenje služba učitelja-voditelja.

Zadostno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 30. aprila 1907. Prošnjam za prvo stalno nameščenje naj se priloži izpričevalo državnega zdravnika o fizični sposobnosti za šolsko službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 29. marca 1907.

Št. 961.

53 (1)

Na petrazredni ljudski šoli v Št. Vidu je stalno oddati dve učni mesti s postavnimi prejemki.

Pri oddaji enega mesta bo imel prednost prosilec, ki ima sposobnost za poučevanje na obrtno-nadaljevalni šoli.

Pravilno opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 11. maja 1907.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 8. aprila 1907.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih,
kamor zahaja učiteljstvo!

Neobhodno potrebno

za vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Levec Janez: **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature. K 2.—.

Maier Anton: **Učne slike iz domoznastva.** (Podrobni učni načrt za III. šol. leto.) K 1.40.

— — **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2.50.

— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—.

— — **Učne slike iz prirodozlovja.** za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) K 2.50.

— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobni učni načrt.) K 1.50.

Majcen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli,** razkazana na svojem razvoju. K 2.—.

Stiasny Ljudevit, **Prva zbirka učnih slik.** K —.70.

— — **Druga zbirka učnih slik.** K 1.—.

— — **Tretja zbirka učnih slik.** K 1.50.

— — **Četrta zbirka učnih slik.** K 1.50.

Pedagogiški letopis, IV. zvezek K 3.—.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del 2. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi Čitanki za obče ljudske šole izdaja, v štirih delih. II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.40.

Apih J., **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 4. snopič. (Realna knjižnica I. del.) K 2.20.

Pedagogiški letopis, V. zvezek K 2.50.

Učne slike k ljudskošolskim berilom, II. del, 3. snopič: Učne slike k berilom v Schreinerjevi-Hubadovi Čitanki za obče ljudske šole, izdaja v štirih delih, II. del, in v Josinovem-Ganglovem drugem berilu. K 2.—.

Majcen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 1. snopič. (Pomnožene knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk I. del.) K 2.—.

Apih J. in Potočnik dr. M.: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 5. snopič. (Bralna knjižnica. I. del.) K 2.20.

Pedagogiški letopis, VI. zvezek. K 3.—.

Bezjak dr. J.: **Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika v ljudski šoli,** 1. snopič. (Didaktika. [Obče in posebno ukoslovje.] I. del.) K 2.20.

Družovič Hinko: **Posebno ukoslovje petja v ljudski šoli.** (Didaktika, II. del.) K 2.50.

Majcen Gabriel: **Nazorni nauk za prvo šolsko leto,** 2. snopič. (Konec I. dela.) Pomožne knjige za ljudskošolske učitelje. Nazorni nauk. Zbirka učne snovi za nazorni nauk. (I. del.) K 2.—.

Potočnik dr. Makož: **Zgodovinska učna snov za ljudske šole,** 6. snopič. (Konec.) (Realna knjižnica, I. del.) K 2.—.

Stupar Fr.: **O prvinah in spojinah.** Osnovni nauki iz kemije itd. K 1.50

Vedno v zalogi knjigarne:

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

na Kongresnem trgu

v Ljubljani. (40) 6—5

Učiteljsko tiskovno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.
Lastnik „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani, Gradišče št. 4.

Čekovni promet c. kr. poštno-hranilničnega urada št. 76.307.

Telefon št. 118.

Vabilo

k

I. rednemu občnemu zboru,

ki bode

dne 9. maja 1907 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Gradišče št. 4.

Dnevni red:

- I. Upravni svet poroča o združnem poslovanju.
- II. Upravni svet poroča o računskem zaključku za leto 1906.
- III. Nadzorstvo poroča o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
- IV. Upravni svet predlaga, kako naj se razdeli čisti dobiček.
- V. Volitve.
- VI. Slučajnosti.

(54) 1

I. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.

V smislu sklepov in resolucij shodov in zborovanj avstrijske jugoslovanske učiteljske organizacije se je vršil ustanovni občni zbor »Učiteljskega tiskovnega društva, reg. zadr. z om. jamstvom« dne 11. aprila 1906 v Ljubljani in izvolil sledeče člane v upravni svet:

1. Luka Jelenc, mestni učitelj v Ljubljani,
2. Karel Wider, mestni učitelj v Ljubljani,
3. Ivan Bernot, mestni učitelj v Ljubljani,
4. Franc Črnagoj, mestni nadučitelj v Ljubljani (Barje),
5. Franc Ks. Trošt, nadučitelj na Igu;

za namestnika:

1. Anton Likožar, nadučitelj in šolski voditelj salezijskega zavoda v Ljubljani,

in sledeče člane v nadzorstvo:

1. Jakob Dimnik, mestni nadučitelj v Ljubljani,
2. Jakob Pretnar, mestni učitelj v Ljubljani,
3. Vendelin Sadar, mestni učitelj v Ljubljani,
4. Franc Skulj, mestni učitelj v Ljubljani,
5. Janko Žirovnik, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano.

V svoji 1. seji dne 17. aprila 1906 konstituiral se je upravni svet tako-le:

Predsednik: Luka Jelenc.

Predsednika namestnik: Karel Wider.

Člani upravnega sveta: Ivan Bernot, Franc Črnagoj, Franc Ks. Trošt.

S sklepom c. kr. deželne kot trgovske sodnije v Ljubljani, z dne 23. maja 1906 se je zadruga vpisala v združni register pod Firm. 341 Zadr. IV. 42/1.

Upravni svet je pričel takoj svoje poslovanje; v skupni seji z nadzorstvom dne 14. junija 1906 je sklenil nakup tiskarne »Klein & Comp. v Ljubljani« ter jo prevzel na podlagi izposlovane koncesije pod zakonitimi pogoji s 1. julijem 1906 v svojo upravo. Za tiskarniškega poslovođjo je nastavljal g. faktorja Antona Sterlekarja.

Tekom leta 1906 je pristopilo 49 združnikov, izstopil ni nihče, koncem leta je torej 49 združnikov. Ti so podpisali 231 deležev po 100 K in na nje vplačali 22.150 K. Za leto 1906 ni določil upravni svet nikake vpisnine. Do 30. junija 1907 je določil vpisnino za novo vstopivše združnike po 1 K, ki se pa s 1. julijem 1907 zviša na 10 K.

Zadruga je član »Zadružne Zveze v Celju«, ki izvršuje zakonito predpisane revizije. Tekom leta 1906 je imel upravni

svet 7 sej, v katerih je sklepal o kupni pogodbi tiskarne, o nastavljanju, odpuščanju in poslovanju osebja, o preselitvi tiskarne iz Stritarjevih ulic v Gradišče, o priredbi novih prostorov in o nabavi inventarja (strojev, črk, not, okraskov, itd.); v pravnih, gospodarskih in obrtno-obratnih zadevah

je iskal pomoči in informacij vselej pri veščakih, pri »Zadružni Zvezi v Celju«, oziroma pri kompetentnih oblastvih.

Za upravni svet:

Predsednika namestnik:

Karel Wider s. r.

Predsednik:

Luka Jelenc s. r.

II. Poročilo o računskem zaključku za leto 1906.

Prometni račun

za čas od 1. julija do 31. decembra 1906.

Prejemki.

Izdatki.

Št.	P r e d m e t	K	h	Št.	P r e d m e t	K	h
1	Deležne vloge	22150	—	1	Izposojila	19706	44
2	Izposojila	39706	44	2	Inventar	24945	30
3	Naložen denar	10450	—	3	Naložen denar	11910	—
	obresti istega	8	50	4	Papir in naročila	11249	61
4	Prehodni prejemki	3005	84	5	Prehodni izdatki	2946	09
5	Tiskovine in naročila	11417	22	6	Ustanovni stroški	439	59
6	Razni upravni prejemki	54	78	7	Upravni stroški:		
					a) tiskarniške potrebščine K	234·35	
					b) osebje »	10.784·46	
					c) stanarina, kurjava, raz-		
					svetljava, obratna sila »	1.938·09	
					d) poštnina in voznina . »	783·99	
					e) pridobninski davek . »	162·24	
					f) zavarovalnina . . . »	140·99	
					g) selitev in razno . . »	583·74	14627 86
				8	Gotovina	967	89
		86792	78			86792	78

Skupni promet:

1. Prejemki K 86.792·78

2. Izdatki » 85.824·89

Skupaj . . . K 172.617·67

Dobiček.

Račun dobička in izgube.

Izguba.

Št.	P r e d m e t	K	h	Št.	P r e d m e t	K	h
1	Stavek, tisk, upravno delo	22667	42	1	Zaostale obresti izposojil	177	83
2	Obresti naloženega denarja:			2	Zaostale obresti inventarnega dolga .	701	90
	a) dvignjene K 8.50			3	7% odbitek od inventarja	4424	42
	b) nedvignjene » 40·70	49	20	4	7% odbitek od zaloge, papirja in tis-		
3	Razni upravni prejemki	54	78		kovin	1541	68
				5	Upravni stroški	14627	86
				6	Ustanovni stroški	439	59
				7	Čisti dobiček	858	12
		22771	40			22771	40

Dolg.				Bilanca.				Imetek.			
Št.	P r e d m e t	K	h	Št.	P r e d m e t	K	h	Št.	P r e d m e t	K	h
1	Deležne vloge	22150	—	1	Gotovina	967	89				
2	Izposojila K 20.000—			2	Inventar K 63.206·66						
	zaostale obresti izposojil » 177·83	20177	83		7 % odbitek inventarja » 4.424·42	58782	24				
3	Neplačan inventar . . . K 38.261·36			3	Zaloga papirja in tiskovin						
	obresti invent. dolga » 701·90	38963	26		po ceni K 22.024—						
4	Neplačane fakture zaloge	16585	25		7 % odbitek zaloge . . » 1.541·68	20482	32				
5	Prehodni zneski	59	75	4	Naložen denar K 1.460—						
6	Čisti dobiček	858	12		nedvig. obresti istega » 40·70	1500	70				
				5	Terjatve za tiskovine in naročila . .	17061	06				
		98794	21			98794	21				

V Ljubljani, dne 31. decembra 1906.

Upravni svet:

Predsednika namestnik:
Karel Wider s. r.

Predsednik:
Luka Jelenc s. r.

Člani upravnega sveta:

Ivan Bernot s. r. Franc Črnagoj s. r. Franc Ks. Trošt s. r.

III. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.

V svoji 1. seji dne 17. aprila 1906 se je nadzorstvo konstituiralo takole:

Načelnik: Jakob Dimnik.

Načelnika namestnik: Franc Skulj.

Zapisnikar: Vendelin Sadar.

Člana nadzorstva: Jakob Pretnar, Janko Žirovnik.

Nadzorstvo je tekom leta 1906 izvršilo 1 glavno revizijo dne 29. decembra, po posameznih članih večkrat skontroiralo blagajniško stanje in presojalo, oziroma s soudeležbo pri sejah podpiralo poslovanje upravnega sveta.

Prepričalo se je, da vrši upravni svet svojo težavno nalogo z uzorno natančnostjo, držeč se pri tem strogo po zakonitih določilih in združnih pravilih.

Zato predlaga:

I. redni občni zbor izvoli odobriti računski zaključek »Učiteljskega tiskovnega društva v Ljubljani, reg. zadr. z om. j.« in podeliti upravnemu svetu absolutorij.

V Ljubljani, dne 14. aprila 1907.

Nadzorstvo.

Načeln. namestnik:
Franc Skulj s. r.

Načelnik:
Jakob Dimnik s. r.

Zapisnikar:
Vendelin Sadar s. r.

Člana nadzorstva:
Jakob Pretnar s. r. Janko Žirovnik s. r.

IV. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.

Čisti dobiček znaša	K 858·12
Upravni svet predlaga 5 % obresti na polno vplačane deleže v znesku	» 488·04
Ostanek	K 370·08

kot temeljno vlogo rezervnemu fondu zadruga.

Za upravni svet:

Član upravnega sveta:
Ivan Bernot s. r.

Predsednik:
Luka Jelenc s. r.

V. Volitve.

V smislu § 26. združnih pravil se izvoli 5 članov v nadzorstvo.

VI. Slučajnosti.

Naprodaj je za nizko ceno popolnoma ohranjeno,
zlasti za učiteljske knjižnice primerno sloveče delo s krasnimi
ilustracijami: (52) 2-1

Weltall und Menschheit

(pet v originalne krasne platnice vezanih knjig.) — Vprašanja
je pošiljati na uredništvo pod imenom: **Krasna knjiga.**

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

(19) 13

Poškusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenóvník zastonj.

**Naročajte samo pri tvrdkah, ki ob-
javljajo oglase v našem listu!**

Prijateljem slovenske mladine, šolskim vodstvom in krajnim
šolskim svetom priporočamo:

- „Zvonček“, III. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K
70 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, IV. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K
70 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, V. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K
70 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, VI. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K
70 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, VII. letnik, nevezan 5 K, v navadni vezbi 5 K
70 h, elegantno vezan 6 K 40 h.
- „Zvonček“, I. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne
številke za skupno ceno 3 K.
- „Zvonček“, II. letnik, je pošel. Dobite samo še posamezne
številke za skupno ceno 3 K.

Upravništvo „Zvončka“,
v Ljubljani, Rimska cesta 7.

„Učiteljska tiskarna“

last „Učiteljskega tiskovnega društva“, registrovane zadruga z
omejenim jamstvom

Gradišče št. 4 × Ljubljana × Gradišče št. 4
priporoča slay. krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine

iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj.

Postrežba točna.

Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča
dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah.

Izvrševanje tiskovin v enobarvnem in večbarvnem tisku.

Tiskanje muzikalij in časopisov.

(5) 12-5

Litografija.

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Ustanovljeno 1842.

Električna šila.

Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52-16 tovarna oljnatih barv, laka in firneža

v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznано najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

(poleg stare g. Urbančeve trgovine)

priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno

(1) 52-16

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

Ustanovljeno l. 1832.

Zahtevajte ilustrovane cenike

Ostojčevstvo in posredništvo

LAK za šolske table, OLJE proti prahu, pri-
črni in medli znano najboljše

prodaja

(16) 50-12

Adolf Hauptmann,

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja

v Ljubljani.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in tovarna peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
kritje.Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.
Vzorci in prošpekte pošljemo na željo brezplačno.

Takojsnja in najzanesljivejša postrežba.

(36) 30-8

Sprejmejo se zastopniki.

